

DECIZIE

06 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari
Maria Ghervas
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Întreprinderea Mixtă Organizația de
Microfinanțare „Moldcredit” Societate cu Răspundere Limitată,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea
Mixtă Organizația de Microfinanțare „Moldcredit” Societate cu Răspundere
Limitată împotriva lui Radu Șveț, Doinei Șveț și Olgăi Șveț cu privire la încasarea
sumei,

împotriva deciziei din 25 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 09 noiembrie 2016, conform sigiliului oficiului poștal (f.d.22),
Întreprinderea Mixtă Organizația de Microfinanțare „Moldcredit” Societate cu
Răspundere Limitată (în continuare ÎM OM „Moldcredit” SRL) a depus cerere de
chemare în judecată împotriva lui Radu Șveț, Doinei Șveț și a Olgăi Șveț solicitând
încasarea în mod solidar de la Radu Șveț, Doina Șveț și Olga Șveț a datoriei rezultate
din contractul de împrumut nr.411 din 10 noiembrie 2014, în sumă de 69535, 14 lei,
formată din suma împrumutului nerestituit în mărime de 26926,38 de lei, dobânda
restantă în mărime de 7637,62 de lei, comision neachitat în mărime de 1800 de lei
și dobânda suplimentară în mărime de 33171, 14 lei, încasarea taxei de stat în
mărime de 2086, 05 lei, în total suma de 71621, 19 lei.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că în baza contractului de
împrumut nr. 411 din 10 noiembrie 2014, i-a acordat lui Radu Șveț un împrumut în
sumă de 30000 de lei, care urma a fi restituit integral de Radu Șveț, în tranșe până la
data de 10 noiembrie 2017. Întru asigurarea restituirii în termen a împrumutului
acordat lui Radu Șveț, au fost încheiate contractele de fidejusiune nr. 645 din 10
noiembrie 2014 cu Doina Șveț și nr. 646 din 10 noiembrie 2014 cu Olga Șveț.
Conform acestor contracte fidejuserii Doina Șveț și Olga Șveț s-au obligat să execute
integral și în mod solidar obligația lui Radu Șveț de restituire a împrumutului acordat
conform contractului de împrumut, de achitare a dobânzii, a penalităților și a altor

plăți stabilite în contract, precum și cheltuielile de urmărire în justiție și în procesul de executare a hotărârii.

Totodată, a menționat că atât Radu Șveț, cât și fidejursorii Doina Șveț și Olga Șveț, nu își onorează obligațiile asumate în baza contractului de împrumut și contractelor de fidejusiune privind restituirea tranșelor împrumutului, plata dobânzilor în termenii stabiliți de contract și achitarea altor plăți aferente.

Reclamantul a declarat că la 24 august 2016 a expediat în adresa pîrîților somații privind restituirea în termen a tranșelor împrumutului scadente și plata dobânzii calculate, însă care au rămas fără răspuns. Totodată au fost preîntâmpinați despre declararea scadentă anticipată a împrumutului și despre o eventuală adresare în instanța judecată.

Concomitent a precizat că la data de 27 octombrie 2016 datoria restantă neachitată de către Radu Șveț în baza contractului de împrumut nr. 411 din 10 noiembrie 2014 a constituit suma de 56855, 54 de lei, formată din tranșele restante ale împrumutului, în mărime de 14246,78 de lei, dobânda de întârziere în mărime de 7637,62 de lei, comision neachitat în mărime de 1800 de lei și dobânda suplimentară în mărime de 33171,14 lei.

Prin hotărârea din 24 februarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de ÎM OM „Moldcredit” SRL și s-a încasat în mod solidar de la Radu Șveț, Doina Șveț și Olga Șveț în beneficiul ÎM OM „Moldcredit” SRL datoria în sumă de 14246, 78 de lei și cheltuielile de judecată pentru achitarea taxei în sumă de 427, 40 de lei; în rest acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia din 25 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă de ÎM OM „Moldcredit” SRL și s-a menținut hotărârea din 24 februarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

Prin decizia din 27 iunie 2018 a Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul declarat de ÎM OM „Moldcredit” SRL și s-a casat integral decizia din 25 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecată.

La 24 septembrie 2018, în instanța de apel, ÎM OM „Moldcredit” SRL a depus cerere privind încasarea dobânzii de întârziere în temeiul art. 372 alin. (3) Cod de procedură civilă, solicitând suplimentar încasarea în mod solidar de la Radu Șveț, Doina Șveț și Olga Șveț a dobânzii de întârziere în mărime de 6949,96 de lei, calculate pentru perioada după emiterea hotărârii din 24 februarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

Prin decizia din 25 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a admis cererea de apel depusă de ÎM OM „Moldcredit” SRL; s-a casat hotărârea din 24 februarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de ÎM OM „Moldcredit” SRL împotriva lui Radu Șveț, Doinei Șveț și Olgăi Șveț cu privire la încasarea sumei și s-a emis o nouă hotărâre prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de ÎM OM „Moldcredit” și s-a încasat în mod solidar de la Radu Șveț, Doina Șveț și Olga Șveț în beneficiul ÎM OM „Moldcredit” SRL suma de 26926, 38 de lei, cu titlu de datorie și suma de 807, 89 de lei, cu titlu de taxă de stat; în rest, pretențiile au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

La 05 noiembrie 2018, ÎM OM „Moldcredit” SRL a declarat recurs împotriva

deciziei din 25 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel din 25 septembrie 2018 și a hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri noi de admitere a cererii de chemare în judecată, compensarea tuturor cheltuielilor de judecată suportate la examinarea cauzei.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța de apel a examinat cauza în mod unilateral, a apreciat în mod arbitrar probele anexate la dosar și ca rezultat s-a emis o soluție eronată.

Recurentul a declarat că în instanța de apel a fost prezentat calculul desfășurat al evoluției împrumutului acordat lui Radu Șveț în baza contractului de împrumut din 10 noiembrie 2014, care denotă cert că a fost achitată de către Radu Șveț doar suma de 6690,00 de lei, iar conform soldului curent al împrumutului, suma constituia 26926,38 de lei. Totodată, a indicat că instanța de apel a conchis precum că clauzele contractuale din pct. 5.6, 8.6, 8.10, 8.11 din contractul de împrumut nr. 411 din 10 noiembrie 2014 sunt lovite de nulitate absolută, deoarece ar prejudicia considerabil drepturile și interesele legitime ale consumatorului de împrumuturi financiare, persoană fizică. Cu toate că au fost anulate doar aceste puncte din contract, instanța de apel a refuzat spre încasare și dobânda ordinară în mărime de 7637,62 de lei, or, dobânda ordinară de 16% anual a fost prevăzută la pct.6.1 din contract, iar instanța de apel nu s-a expus asupra acestui punct. De altfel, instanța de apel se referă la art. 869 Cod civil, conform căruia în baza contractului de împrumut, părțile pot prevedea și plata unei dobânzi, care trebuie să se afle într-o relație rezonabilă cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei. La caz, este cert faptul că instanțele de judecată au respins integral cerința privind încasarea dobânzii ordinare, ceea ce contravine art. 869 Cod civil. Instanța de apel nu și-a motivat decizia și nu a dat un răspuns clar referitor la respingerea cerinței de încasare a dobânzii ordinare, cu toate că în contextul art. 373 alin.(2) Cod de procedură civilă era obligată de a răspunde la fiecare cerință expusă în cererea de apel. Astfel, din cauza încălcărilor admise în instanța de apel, s-a ajuns la situația în care instanțele au constatat precum că sunt în drept de a pretinde de la debitor doar împrumutul, ceea ce în opinia recurentului este neîntemeiat și încalcă drepturile patrimoniale ale ÎM OM „Moldcredit” SRL, deoarece instanțele de judecată impun unei societăți comerciale să acționeze cu titlu gratuit, în condițiile în care ea este constituită cu scopul de a aduce profit. Or, contrar prevederilor art. 126 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova și art. 8 alin.(1) din Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr. 845 din 03 ianuarie 1992, statul, prin intermediul instanțelor de judecată, a încălcat dreptul ÎM OM „Moldcredit” SRL de a beneficia de climat favorabil în condiții legale de a-și desfășura activitatea economică. De altfel, pornind de la poziția instanțelor, ar rezulta că Radu Șveț contractând un împrumut de 30000 de lei, urmează a restitui exact această sumă. Radu Șveț la contractarea împrumutului a luat cunoștință de condițiile împrumutului conform contractului, însă nu și-a exprimat dezacordul la acel moment. Intimatul a primit efectiv suma de 29100 de lei în luna noiembrie 2014, însă până în prezent nu a restituit datoria.

Totodată, a indicat că în instanța de apel a pretins în temeiul art. 372 alin.(3) Cod de procedură civilă, încasarea dobânzii de întârziere, însă instanța de apel a refuzat admiterea acesteia, la fel, probabil considerând că nu are dreptul nici la

dobânda de întârziere. Or, suma acordată în noiembrie 2014, nu a fost restituită nici până în prezent.

Recurentul a afirmat că Radu Șveț este jurist de profesie, care a activat și în cadrul unei instituții bancare, a unei instanțe judecătorești și conștientiza consecințele raportului juridic. Examinarea cauzei în prima instanță și în instanța de apel s-a efectuat în lipsa părților, care au fost înștiințați în mod corespunzător, iar anumite contraargumente la cele invocate în cererea de chemare în judecată nu au fost prezentate. Astfel, concluziile instanțelor ierarhic inferioare au fost expuse din oficiu și nu au fost dovedite prin probe veridice și suficiente. Instanțele de judecată constată nulitatea unor clauze contractuale care ar prejudicia drepturile consumatorului, însă consumatorul nu a invocat încălcarea unui anumit drept.

Recurentul a opinat că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea. În acest sens, a precizat că instanțele ierarhic inferioare au reținut că la încheierea contractului în aceeași zi, nu a fost respectat termenul de 15 zile conform art. 5 alin. (2) al Legii privind contractele de credit pentru consumatori nr. 202 din 12 iulie 2013 privind oferirea informațiilor precontractuale, însă instanțele au ignorat că perioada de 15 zile poate fi redusă cu acordul scris al consumatorului. Or, Radu Șveț a semnat în contract precum că este de acord cu încheierea contractului în mai puțin de 15 zile, fiind prevăzut un spațiu aparte pentru aplicarea semnăturii anume pentru aceasta clauză contractuală. Respectiv, acest aspect nu poate fi calificat ca o încălcare din partea ÎM OM „Moldcredit” SRL. La fel, intimatul a semnat și anexa la contractul de împrumut, unde sunt specificate: rata dobânzii, comisionul lunar, comisionul pentru acordare, rata DAE și toate plățile suplimentare. Respectiv, este greșită invocarea instanțelor referitor la neclaritatea prevederilor contractuale prin prisma art. 5 alin. (2) lit. a) al Legii privind contractele de credit pentru consumatori nr. 202 din 12 iulie 2013.

De asemenea, a considerat că a fost aplicată o lege care nu trebuia să fie aplicată. Instanțele de judecată neîntemeiat au aplicat prevederile art. 719 lit.f) Cod civil, or, aceasta prevedere legală se referă doar la clauzele prin care se promite plata unei penalități. La rândul său, conform art. 625 alin. (2) Cod civil, nerespectarea formei scrise a clauzei penale atrage nulitatea acesteia. Raportând prevederile date la conținutul contractului de împrumut, ultimul nu conține noțiunea de „penalitate”. Respectiv este inaplicabil speței art. 719 lit. f) Cod civil. În acest context, a indicat că prima instanță, poziție menținută și de instanța de apel, a concluzionat despre nulitatea absolută a clauzei contractuale 7.1, deoarece s-ar referi la penalitate, însă în aceasta clauză nu se regăsesc anumite mențiuni despre penalitate. La fel, nu este probat nici argumentul instanței de apel referitor la caracterul standard pretins al clauzelor contractuale.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 25 septembrie 2018, iar ÎM OM „Moldcredit” SRL a declarat recurs la 05 noiembrie 2018, ceea ce denotă că recursul este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 23 ianuarie 2019 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de ÎM OM „Moldcredit” SRL și va casa decizia instanței de apel în partea respingerii cerinței cu privire la încasarea dobânzii contractuale restante și va pronunța în această parte o nouă hotărâre de admitere a cerinței, corespunzător și în partea cheltuielilor de judecată, în rest va menține decizia instanței de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: c) a interpretat în mod eronat legea.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform art. 514 Cod civil obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Conform art. 867 alin. (1) Cod civil prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

Instanțele ierarhic inferioare, conform materialelor cauzei, au constatat că la 10 noiembrie 2014 între ÎM OM „Moldcredit” SRL și Radu Șveț a fost încheiat contractul de împrumut nr. 411 de consum, conform căruia ultimul a primit un împrumut în sumă de 30000,00 de lei, scadent la 10 noiembrie 2017 (f.d.7-9).

Aici Colegiul consideră necesar de a accentua precum că semnarea contractului de credit în mai puțin de 15 zile de la furnizarea informațiilor precontractuale a fost efectuată cu acordul debitorului, pentru ce și a contrasemnat Radu Șveț sub pct. 13.5 din contractul de împrumut (f.d.8 verso).

Ordinul de plată nr. 2696, datat cu 10 noiembrie 2014, atestă că lui Radu Șveț i-a fost eliberată suma de 29100,00 de lei în baza contractului de împrumut nr. 411 din 10 noiembrie 2014 (f.d.12).

Conform art.1146 alin.(1) Cod civil, prin contract de fidejusiune, o parte (fidejutor) se obligă față de cealaltă parte (creditor) să execute integral sau parțial, gratuit sau oneros obligația debitorului.

Întru garantarea rambursării împrumutului, în data de 10 noiembrie 2014 a fost încheiat contractul de fidejusiune nr.645 între ÎM OM „Moldcredit” SRL și Doina Șveț, conform căruia fidejutorul răspunde pentru executarea totală a obligației debitorului în limitele: valorii împrumutului, a dobânzii și ale altor plăți aferente calculate conform contractului de împrumut, a penalităților și a cheltuielilor de urmărire în justiție și executare (f.d.10).

Un contract similar de fidejusiune întru garantarea executării aceluiași obligații, a fost încheiat sub nr. 646, din aceeași dată, între ÎM OM „Moldcredit” SRL și Olga Șveț (f.d.11).

Art. 513 alin. (1) Cod civil statuează că debitorul și creditorul trebuie să se comporte cu bună-credință și diligență la momentul nașterii, pe durata existenței, la momentul executării și stingerii obligației.

Conform art. 512 alin. (1) Cod civil în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

Conform art. 530 Cod civil, dacă doi sau mai mulți debitori datorează o prestație în așa fel încât fiecare este dator să efectueze întreaga prestație, iar creditorul poate pretinde fiecăruia din debitori executarea, atunci debitorii sunt legați solidar.

Prealabil adresării la 10 noiembrie 2016 în instanța cu cerere de chemare în judecată, ÎM OM „Moldcredit” SRL a notificat debitorul și fidejutorii despre existența datoriei la contractul de împrumut, solicitând achitarea integrală a acesteia și a plăților rezultate din contractul de împrumut, în termen de 10 zile din momentul primirii notificării. Or, notificarea nr. 314/01-2016, datată cu 24 august 2016, nu a fost recepționată de destinatari, fiind remise avizele expeditorului cu mențiunea precum că Radu Șveț și Olga Șveț nu locuiesc pe adresa indicată, iar de la Doina Șveț cu mențiunea „plecat” (f.d.13-16).

Or, conform cap. 9 pct.1 din contractul de împrumut nr. 411 din 10 noiembrie 2014, un drept al societății reclamante, în caz de nerespectare a obligațiilor asumate de către debitor, este declararea împrumutului scadent anticipat și platibil cu toate dobânzile aferente (f.d.7 verso).

Prin cererea de chemare în judecată, ÎM OM „Moldcredit” SRL a solicitat încasarea în mod solidar de la Radu Șveț, Olga Șveț și Doina Șveț a datoriei în sumă de 69535,14 lei, formată din suma împrumutului nerestituit de 26926,38 de lei, dobânda restantă în sumă de 7637,62 de lei, comision neachitat în sumă de 1800, 00 de lei și dobânda suplimentară în sumă de 33171, 14 lei (f.d.5-6).

Prima instanță, în data de 24 februarie 2017, a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de ÎM OM „Moldcredit” SRL, încasând în mod solidar de la Radu Șveț, Olga Șveț și Doina Șveț doar suma de 14246, 78 de lei cu titlu de datorie și taxa de stat în sumă de 427,40 de lei, în rest a respins acțiunea. Or, prima instanță a relevat că soldul restant al împrumutului constituie suma de 14246,78 de lei, care conține și dobânda anuală aferentă a împrumutului(f.d.45,48-52).

Instanța de apel, ca urmare a admiterii apelului declarat de ÎM OM „Moldcredit” SRL, a casat hotărârea primei instanțe, emițând o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii și a încasat în mod solidar de la Radu Șveț, Olga Șveț și Doina Șveț în beneficiul ÎM OM „Moldcredit” SRL suma de 26926,38 de lei cu titlu de datorie și taxa de stat în sumă de 807, 89 de lei, cu respingerea în rest a acțiunii. Or, prima instanța a încasat doar soldul restant la contractul de împrumut în sumă de 14246, 78 de lei, pe când instanța de apel a opinat că pretențiile sunt probate doar în partea încasării soldului restant în mărime de 26926, 38 de lei, respectiv în opinia sa fiind și justificată taxa de stat în sumă de 807,89 de lei, proporțional pretențiilor admise (f.d.134-145).

Colegiul apreciază ca fiind corectă concluzia instanței de apel în partea casării hotărârii din 24 februarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani și în partea încasării în mod solidar de la pârâți în beneficiul reclamantului a datoriei în mărime de 26926, 38 de lei cu respingerea cerințelor de încasare a dobânzii suplimentare în sumă de 33171,14 lei și a comisionului neachitat în sumă de 1800 de lei.

Concomitent, Colegiul consideră greșită concluzia instanței de apel în partea respingerii cerinței de încasare a dobânzii contractuale restante în sumă de 7637,62 de lei, prin ce se impune casarea deciziei în această parte, corespunzător cu anularea deciziei în partea încasării taxei de stat în sumă de 807,89 de lei. Or, soluția instanței de apel a fost adoptată ca urmare a interpretării eronate a normelor de drept material.

Colegiul reliefă că instanța de apel coroborând dispozițiile legale ale art. 4 alin.(1), (2), (4) și art. 5 alin. (1), (2), (3), (4), (5) lit. e), (7) din Legea privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii nr. 256 din 09 decembrie 2011, ale art. 624 alin.(1), art. 869 alin.(1), (2), art.712 alin.(1), 716 alin. (1), (2), art. 719 lit. f) din Codul civil cu conținutul contractului de împrumut, a constatat ca fiind lovite de nulitate absolută clauzele contractuale reflectate în pct. 5.6, 7.1, 8.6, 8.10, 8.11 din contractul de împrumut nr. 411 din 10 noiembrie 2014 încheiat între ÎM OM „Moldcredit” SRL și Radu Șveț.

Prealabil verificării sub aspectul temeiniciei/netemeiniciei a ipotezelor instanței de apel expuse în decizia contestată, Colegiul consideră necesar de a cita conținutul clauzelor care au fost considerate ca fiind lovite de nulitate absolută de către instanța ierarhic inferioară.

Astfel, pct. 5.6 din contract prevede că în cazul revocării contractului conform prezentului capitol, pentru nerestituirea împrumutului în termen indicat la pct. 5 al capitolului, debitorul va plăti societății o dobândă suplimentară pentru neplata la termen a sumei datorate pe împrumut în mărime de 0,5% de la suma nerestituită, pentru fiecare zi de întârziere, iar societății o dobândă suplimentară pentru neplata la termen a sumei datorate pe dobânda calculată în mărime de 0,5% de la suma neachitată pentru fiecare zi de întârziere.

Pct. 7.1- în perioada acțiunii prezentului contract, dacă părțile nu convin altfel, se utilizează următoarea succesiune a plăților pentru serviciul datoriei pe împrumut:

a) comisionul de utilizare/reînnoire; b) dobânda la zi; c) dobânda suplimentară pentru neplata la scadență a dobânzii la zi și a comisioanelor; d) dobânda suplimentară pentru nerambursarea la scadență a împrumutului; e) comision pentru rambursarea împrumutului înainte de scadență; f) penalitatea pentru utilizarea împrumutului contrar scopurilor definite în prezentul contract; g) penalitatea pentru încălcarea clauzelor contractelor de gaj; h) rata principală a împrumutului. Succesiunea dată a plăților are loc indiferent de destinația plății indicate în documentul de plată.

Conform pct. 8.6 din contract, pentru acordarea împrumutului, societatea va reține comision de acordare în mărime de 3 % din suma împrumutului pentru prestarea serviciilor privind întocmirea contractului de împrumut și organizarea mecanismului de creditare.

Pct.8.10 din contract stipulează că pentru neplata la scadență a sumelor datorate pe împrumut, dobânda și comisioanele conform cap.6 pct.(1) și cap. 8 pct. (6,7,8,9) al prezentului contract, până la executarea integrală a contractului, debitorul va plăti societății o dobândă suplimentară în mărime de 0, 5% de la suma neachitată a împrumutului, dobânzii și comisioanelor pentru fiecare zi de întârziere. Dobânda suplimentară se calculează indiferent de faptul dacă achitarea a fost efectuată de către debitor de sine stătător sau în baza hotărârii instanței judecătorești.

Pct. 8.11 din contract statuează că dobânzile și taxele suplimentare se achită înafara graficului de plăți stipulate în cap.7 al prezentului contract în succesiunea prevăzută la cap. 7 pct.1 al prezentului contract.

Prin analiza succesivă a alegațiilor instanței de apel în raport cu fiecare clauza contractuală constatată ca fiind lovită de nulitate, Colegiul, cu referire la pct. 5.6 din contract, menționează că situația de fapt, în speță, pornind de la pretențiile reclamantului, nu impunea necesitatea constatării ca fiind lovită de nulitate această clauză contractuală. Or, la caz nu a fost revocat contractul de împrumut de către debitor, subsecvent nici nu este oportună constatarea nulității aceste clauze contractuale. Anumite probe care să ateste revocarea contractului nu au fost prezentate de către debitor, iar în conformitate cu art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Prezintă importanță și faptul că pârâții, în special debitorul Radu Șveț, nu a binevoit de a-și valorifica drepturile în cadrul examinării prezentului litigiu în instanțele ierarhic inferioare, cu toate că instanțele i-au înștiințat despre litigiul aflat în curs de judecare.

Un aspect relevant constituie și faptul că pct.5.6 nu este aplicabil tuturor plăților solicitate de reclamant, acesta având o utilizare strictă și este specific doar în cazul revocării contractului de către debitor, însă la caz revocarea nu a fost nici cel puțin invocată, mai mult decât atât, nici probată. Dealtfel, conținutul clauzei contractuale expres prevede: „În cazul revocării contractului [...]”. Aserțiunea instanței de apel precum că prin clauza 5.6 s-au prevăzut dobânzi suplimentare pentru nerestituirea împrumutului și distinct s-au prevăzut dobânzi suplimentare pentru neachitarea dobânzilor nu este pertinentă speței, în condițiile în care acest punct contractual nici nu a stat la baza pretențiilor reclamantului. De altfel, instanța de apel nici nu a justificat prin ce se exprimă dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților contractuale anume în prezentul litigiu prin prezenta clauză în raport cu cerințele reclamantului, în condițiile în care consumatorul nici nu a invocat cel puțin caracterul abuziv al clauzei date.

Cu referire la pct. 7.1 din contract, clauză contractuală, de asemenea, constatată de către instanța de apel ca fiind lovită de nulitate, Colegiul reliefă că acest punct din contract nu stabilește decât succesiunea plăților datoriei la împrumut. De fapt, aceasta este o clauză standard, care în contextul prevederilor art. 4 alin.(5) al Legii privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii nr. 256 din 09 decembrie 2011, a fost pusă la dispoziția consumatorului pe suport de hârtie, la fel, ca și întreg conținutul contractului.

Conform art. 712 alin. (1) Cod civil, clauze contractuale standard sunt toate clauzele formulate anticipat pentru o multitudine de contracte, pe care o parte contractantă (utilizator) le prezintă celeilalte părți la încheierea contractului. Este indiferent dacă prevederile formează un document separat sau sunt parte a documentului ce reprezintă contractul, de asemenea nu importă numărul condițiilor și forma contractului.

Relevant este că acest punct contractual enumeră niște plăți, unele dintre care nici nu sunt pertinente litigiului, cum ar fi și penalitatea pentru încălcarea clauzelor contractuale de gaj. Or, la caz, anumite contracte de gaj/ipotecă nici nu au fost încheiate. Astfel, instanța de apel nu a generalizat decât că formularea este abuzivă, însă nu a motivat necesitatea constatării ca fiind lovită de nulitate această clauză contractuală, în special, prin ce se exprimă beneficiul/ avantajul acordat pârâților în prezentul litigiu.

Cu referire la argumentul recurentului referitor la aplicarea eronată a prevederilor art. 719 lit. f) Cod civil, în condițiile în care nu a pretins anumite penalități, Colegiul menționează că pct.7.1 care ar prevedea la lit. f) și g) anumite penalități, ține de: penalitatea pentru utilizarea împrumutului contrar scopurilor definite în prezentul contract și pentru încălcarea clauzelor contractelor de gaj, însă aceste stipulări contractuale nu sunt relevante speței, fapt detaliat *supra*.

Raționamentul instanței de apel privind nulitatea clauzei contractuale identificată prin pct. 8. 6 din contract, urmează a fi reținut de către Colegiu ca fiind îndreptățit, deoarece într-adevăr din suma de 30000 de lei, pentru care a fost și încheiat contractul de împrumut, Radu Șveț a primit doar suma de 29100 de lei, fiind oprit comisionul de acordare în mărime de 3%. Or, acordarea lui Radu Șveț de fapt a sumei de 29100,00 de lei în loc de 30000 de lei este confirmată și prin ordinul de plată nr. 2696, datat cu 10 noiembrie 2014 (f.d.12). În punctul contractual menționat se distinge precum că aceste 3% se rețin pentru prestarea serviciilor privind întocmirea contractului de împrumut și organizarea mecanismului de creditare.

La acest capitol, Colegiul precizează că întocmirea contractului de împrumut și organizarea mecanismului de creditare este indispensabilă activității ÎM OM „Moldcredit” SRL, or, aceasta este proprie esenței activității reclamantului. Dealtfel, acordarea împrumuturilor presupune și perfectarea înscrisurilor în acest sens, în condițiile în care operațiunile de prestare a serviciilor de către organizația de creditare nebancaară se consemnează în documente contractuale din care să rezulte clar toate condițiile operațiunilor respective. Mai mult decât atât, activitatea entității este orientată spre obținerea de venituri și respectiv aplicarea unui comision pentru însăși organizarea mecanismului de creditare, în mod evident, este în defavoarea consumatorului, creând din start un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract, prin punerea în seama consumatorului a unei sarcini de plată disproporționată cu cea a comerciantului.

În ceea ce vizează clauzele contractuale reflectate în pct. 8.10, 8.11, Colegiul accentuează că instanța de apel corect a reținut că acestea sunt lovite de nulitate, în condițiile în care prin aplicarea condițiilor acestora în raport cu obligațiile debitorului, în sarcina consumatorului se pun obligații de plată care depășesc prejudiciul cauzat comerciantului pentru neexecutare.

Conform art. 716 alin. (1), (2) Cod civil, o clauză contractuală standard este lipsită de efect dacă prejudiciază disproportionat, contrar principiilor bunei-credințe, cealaltă parte a contractului. În acest sens, se iau în considerare conținutul contractului, împrejurările în care clauza este inserată în contract, interesele reciproce, alte împrejurări. Caracterul inechitabil al clauzelor contractuale standard se prezumă în caz de dubiu dacă o prevedere: a) nu este compatibilă cu principiile de bază (esențiale) ale reglementărilor de la care derogă; b) limitează drepturile sau obligațiile esențiale, care rezultă din natura contractului, de o manieră care periclitează scopul contractului; c) nu este clară.

În sensul art. (5) alin. (5) lit. e) al Legii privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii nr. 256 din 09 decembrie 2011, sunt considerate abuzive clauzele care au ca obiect sau efect solicitarea de la orice consumator care nu și-a îndeplinit obligația să plătească drept compensație o sumă disproportionată în raport cu prejudiciul cauzat de neonorarea obligațiilor contractuale.

Pornind de la argumentele recurentului precum că societatea este constituită cu scopul de a aduce profit, Colegiul nu neagă acest aspect, însă nu exclude obligația reclamantului de a asigura o proporționalitate de ambele părți în privința beneficiilor, cât și riscurilor asumate. Or, reclamantul nu poate invoca încălcarea dreptului la asigurarea unui climat favorabil în activitatea economică contrar art.126 alin.(2) lit. a), h) din Constituția Republicii Moldova și altor prevederi legale relevante în domeniu, la caz, prin intervenția instanțelor de judecată în numele statului, în condițiile în care prin clauzele inserate, contrar cerințelor de bună-credință, se creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract.

În altă ordine de idei, Legea privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii nr. 256 din 09 decembrie 2011 creează cadrul necesar aplicării prevederilor Directivei Consiliului Comunităților Europene 93/13/CEE din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (JOCE) nr.L 95 din 21 aprilie 1993. Or, protecția contra clauzelor abuzive oferită consumatorilor prin reglementările evocate permite instanțelor de judecată de a aprecia din oficiu caracterul abuziv al clauzelor contractuale, or, instanțele naționale trebuie să aibă la dispoziție mijloace adecvate și eficiente pentru a împiedica aplicarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii.

Implicit, Colegiul menționează că cerința privind încasarea dobânzilor suplimentare corect a fost respinsă de către instanța de apel, în condițiile în care clauzele contractuale 8.10, 8.11 ce le stabilesc, au fost constatate ca fiind lovite de nulitate în circumstanțele detaliate anterior.

În consecință, Colegiul deduce ca fiind întemeiată dispoziția instanței de apel în partea încasării în mod solidar de la Radu Șveț, Olga Șveț și Doina Șveț în beneficiul ÎM OM „Moldcredit” SRL a sumei de 26926,38 de lei cu titlu de datorie. Or, aceasta sumă este justificată și confirmată prin extrasul pentru perioada 10

noiembrie 2014-27 octombrie 2016, din care rezultă că soldul curent constituie 26926, 38 de lei (f.d.75). Dealtfel, în perioada respectivă Radu Șveț a achitat doar suma de 6690,00 de lei, iar alte înscrisuri care să ateste contrariul nu au fost prezentate.

La fel, Colegiul consideră întemeiată concluzia instanței de apel privind netemeinicia cerinței de încasare a comisionului în sumă de 1800, 00 de lei. Pct. 8.7 din contract prevede că pentru administrarea și monitorizarea împrumutului, debitorul va plăti societății un comision în mărime de 100 de lei. Comisionul de administrare se percepe pentru termenul efectiv de utilizare a împrumutului și se achită lunar în conformitate cu graficul de rambursare a împrumutului, anexat la prezentul contract. Astfel, la înaintarea unei astfel de cerințe, reclamantul urma a prezenta măsurile întreprinse în sensul pct. 8.7 ce presupun administrarea și monitorizarea împrumutului, confirmarea acestora prin probe pertinente și concludente și care ar justifica necesitatea încasării acestei sume de la debitor.

Colegiul apreciază ca fiind relevantă alegația instanței de apel precum că la examinarea cauzei nu au fost administrate probe ce ar demonstra că încasarea dobânzii aferente împrumutului nu este suficientă pentru acoperirea cheltuielilor, în condițiile în care împrumutul a fost declarat scadent anticipat și platibil.

Totodată, cerința reclamantului în partea încasării dobânzii contractuale restante în sumă de 7637,62 de lei, urmează a fi admisă din considerentele ce succed.

În această ordine de idei, Colegiul precizează că împrumutul în speță este cu titlu oneros, adică este un împrumut cu dobândă. O condiție pentru ca împrumutul să fie purtător de dobândă, este nevoie de o clauză în acest sens, iar dacă nu există o clauză în acest sens, dobânda nu este datorată de drept. În plus, libertatea contractuală poate fi valorificată numai în cadrul legal, cu respectarea unor limite rezonabile, impuse de rațiuni de ocrotire a unor interese publice și private legitime.

Subsecvent, Colegiul reține argumentele recurentului precum că instanța de apel nu s-a expus asupra clauzei contractuale ce prevede dobânda ordinară, însă totodată a refuzat în încasarea dobânzii în mărime de 7637,62 de lei solicitate în acest sens.

La caz, Colegiul notează că pct. 6.1 din contractul de împrumut stipulează că, rata dobânzii la împrumut este flotantă și la data semnării contractului de împrumut va constitui 16 % anual.

Conform art. 869 alin. (1) Cod civil, în baza contractului de împrumut, părțile pot prevedea și plata unei dobânzi, care trebuie să se afle într-o relație rezonabilă cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei.

Prin rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei se subînțelege rata de refinanțare, adică acea rată, care este aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt, care la data încheierii contractului-11 noiembrie 2014, era de 4,50%, iar în perioada anilor 2015-2016 a variat între 8,50%-19%.

Concomitent Colegiul reține că limitarea cuantumului dobânzilor la contractele de împrumut este un mecanism uzual de reglementare în sistemele de drept europene. Astfel, o analiză a reglementării contractului de împrumut în dreptul european arată că majoritatea statelor europene au stabilit o valoare maximă a dobânzilor, care este raportată la rata de bază a băncilor naționale, în scopul evitării și contracarării cametei/dobânzilor excesive.

Sub acest aspect, Colegiul evidențiază că dobânda restantă pretinsă nu este decât o dobândă datorată de debitorul obligației de a da o sumă de bani la un anumit termen, calculată pentru perioada anterioară împlinirii termenului scadenței obligației. Se observă, așadar, că aceasta ar fi remunerația/ prețul ce se cuvine creditorului pentru folosința capitalului. Mai mult decât atât, în condițiile în care rata împrumutului de bani a fost stabilită convențional, părțile sunt, în principiu, libere să stabilească cuantumul dobânzii, însă se condiționează cu aflarea într-o relație rezonabilă cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei, fapt menționat supra.

Referitor la cererea înaintată în temeiul art. 372 alin.(3) Cod civil, în instanța de apel, prin care reclamantul a solicitat încasarea în mod solidar de la pârâți a dobânzii de întârziere în sumă de 6949,96 de lei, conform art. 619 Cod civil, calculată pentru perioada 25 februarie 2017, data imediat următoare pronunțării hotărârii primei instanțe, până la data de 24 septembrie 2018, Colegiul menționează că la depunerea cererii de chemare în judecată în prima instanță, inclusiv ulterior în temeiul art. 60 Cod de procedură civilă, reclamantul nu a pretins încasarea dobânzii în temeiul art. 619 Cod civil. Respectiv înaintarea unei astfel de cereri în instanța de apel nu este justificată, or, aceasta nu este decât o nouă pretenție.

Mai mult decât atât, instanța de apel efectuează controlul asupra hotărârii instanței de fond, iar acest control nu poate avea în vedere noi pretenții care nu au format obiectul examinării în prima instanță. În apel nu pot fi înaintate noi pretenții.

În conformitate art. 372 alin.(3) Cod de procedură civilă, se pot cere însă dobânzi, rate, venituri ajunse la termen și orice alte despăgubiri apărute după emiterea hotărârii în primă instanță.

La caz, dobânda solicitată în temeiul art. 619 Cod civil nu poate fi echivalată cu o dobândă apărută după emiterea hotărârii în primă instanță prin prisma art. 372 alin.(3) Cod de procedură civilă.

Raportând criticile recurentului la situația de fapt, la normele de drept pertinente speței și pretențiile formulate în acțiune, Colegiul reliefează că alte argumente invocate în cererea de recurs nu pot fi reținute, deoarece se combat cu cele menționate *supra* și se axează pe circumstanțele care au fost constatate și elucidate, cu respectarea normelor de drept procedural și susținute de normele de drept material.

Cu referire la încasarea cheltuielilor de judecată, Colegiul evidențiază că art. 82 Cod de procedură civilă statuează că cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a cauzei.

În conformitate cu art. 94 alin. (1), (2), (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului. În cazul mai multor reclamânți sau pârâți, aceștia sunt obligați să compenseze cheltuielile de judecată în mod egal, proporțional sau solidar, în funcție de interesul fiecăruia ori de caracterul litigiului dintre ei. Dacă unul dintre coparticipanți a utilizat mijloace speciale de apărare judiciară, ceilalți nu sunt responsabili de cheltuielile lui. Prevederile alin.(1) și (2) se aplică și la repartizarea între părți a cheltuielilor de judecată în instanța de apel, în instanța de recurs și în cadrul revizuirii.

Corelând prevederile legale citate cu situația de fapt și raportându-le la pretențiile admise, Colegiul consideră necesar de a încasa în mod solidar de la Radu Șveț, Olga Șveț și Doina Șveț în beneficiul ÎM OM „Moldcredit” SRL suma de 2227,08 lei cu titlu de taxă de stat, proporțional pretențiilor admise.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de ÎM OM „Moldcredit” SRL și va casa decizia instanței de apel în partea respingerii cerinței cu privire la încasarea dobânzii contractuale restante și va pronunța în această parte o nouă hotărâre de admitere a cerinței, corespunzător și în partea cheltuielilor de judecată, în rest va menține decizia instanței de apel.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. a), b), alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Întreprinderea Mixtă Organizația de Microfinanțare „Moldcredit” Societate cu Răspundere Limitată.

Se casează decizia din 25 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea Mixtă Organizația de Microfinanțare „Moldcredit” Societate cu Răspundere Limitată împotriva lui Radu Șveț, Doinei Șveț și Olgăi Șveț cu privire la încasarea sumei în partea respingerii cerinței de încasare a dobânzii contractuale restante și în partea încasării taxei de stat în sumă de 807, 89 de lei și se pronunță în această parte o nouă hotărâre prin care:

-Se admite cerința ÎM OM „Moldcredit” SRL cu privire la încasarea dobânzii contractuale restante și se încasează în mod solidar de la Radu Șveț, Olga Șveț și Doina Șveț în beneficiul ÎM OM „Moldcredit” SRL dobânda contractuală restantă în sumă de 7637,62 lei (șapte mii șase sute treizeci și șapte lei și 62 de bani);

-Se încasează în mod solidar de la Radu Șveț, Olga Șveț și Doina Șveț în beneficiul ÎM OM „Moldcredit” SRL taxa de stat în sumă de 2227,08 lei (două mii două sute douăzeci și șapte lei, opt bani), proporțional pretențiilor admise.

În rest se menține decizia din 25 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Maria Ghervas

Mariana Pitic